

РЕФОРМАЦІЯ І УКРАЇНА

Яке відношення має Україна до Реформації?

Територія України входила до складу Великого князівства Литовського, в той час як там був сильний рух Реформації, тому це частина і нашої історії.

Українські протестанти різних деномінацій мають спільну історію та долучені до цивілізаційного спадку Реформації.

Якщо Україна прагне наслідувати досвід європейських країн, їй необхідно вивчати європейський досвід, який є невіддільним від Реформації.

Вплив Реформації на історію України

1

Створення Острозької та Києво-Могилянської Академії було реакцією українських православних еліт на успіхи протестантів, а пізніше – єзуїтів (католики зі свого боку також реагували на виклик протестантської Реформації).

2

Якби не було Реформації, найвірогідніше, у 1561 році не було б надруковано Переспоничке Євангеліє – визначну рукописну пам'ятку староукраїнської мови та мистецтва, один із символів української нації.

3

Берестейська унія 1596 року стала реакцією частини православної ієрархії та католиків на успіхи «лютерської єресі» серед українців та білорусів. Саме греко-католицизм став згодом найбільш проукраїнським віровизнанням, серцем української національної ідеї.

4

Реформація створила передумови для козацького підйому часів гетьманства Петра Сагайдачного і Богдана Хмельницького, адже цей підйом частково став реакцією на Берестейську унію та окатоличення православних українських земель.

5

Юрій Немирич – український державний діяч і соратник Івана Виговського, був протестантом, який спрямував всі зусилля на розірвання Переяславської угоди з Московією, створення незалежної України, переорієнтацію на союз з Польщею і протестантською Швецією. Один з авторів Корсунської угоди 1657 р., Гадяцького трактату 1658 р.

Відомий український історик, громадський та політичний діяч Михайло Грушевський високо оцінив значення Європейської Реформації для України: «Український корабель плив повними вітрилами під вітром Реформації і спустив вітрила, коли цей вітер опав».

Емблема Моравської церкви

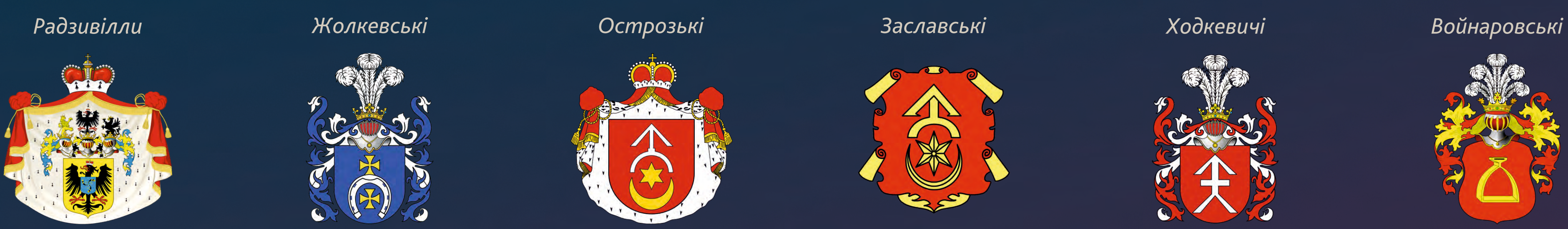
Історія Реформації в Україні

XV ст. – Під час гуситських війн у Чехії, Польща та Литва підтримали гуситів. На боці гуситів воювали українські князі Фрідріх Острозький та Сигізмунд Корибутович (намісник і король Чехії – оголошений, але не коронований). Після поразки багато гуситів (моравські брати) осіли на землях України.

XVI-XVII ст. – У 1553 році князь Миколай Радзивілл Чорний, канцлер Великого князівства Литовського перейшов в протестантизм. Слідом за ним багато українських магнатів, шляхти, містян прийняли вчення Реформації. Серед широких верств протестантизм поширений не був. В цей час на теренах сучасної України найбільш поширеними були кальвінізм і соціанство. Реформація сприяла появі прогресивних течій в католицизмі й православ'ї. Ці течії прагнули повертатись до біблійних стандартів у теології та в житті церкви. Цей духовний імпульс був значним в Україні, насамперед через діяльність братств, що назавжди провів чітку межу між українським і російським православ'ям.

ВАЖЛИВА ДАТА:

1563 – видання Берестейської Біблії

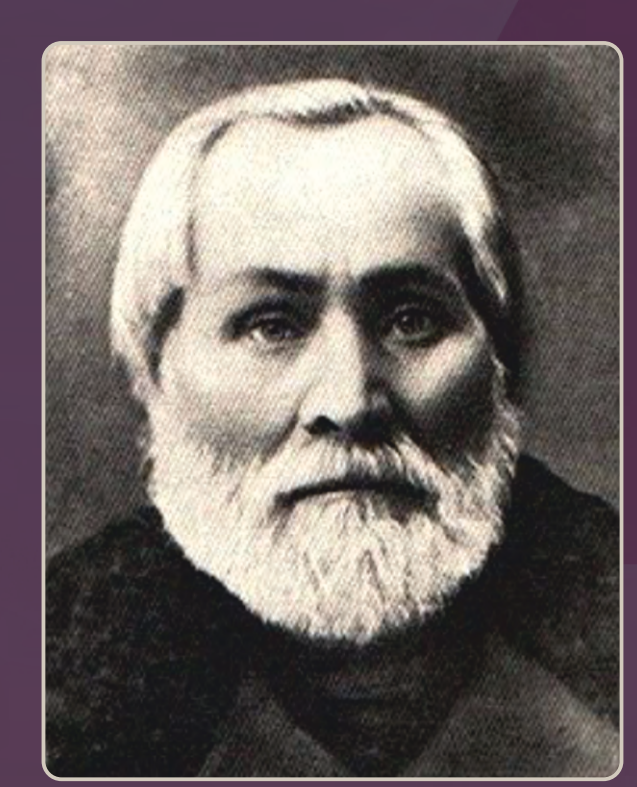
ШЛЯХЕТСЬКІ ДИНАСТІЇ, ЯКІ БУЛИ ТАК ЧИ ІНАКШЕ ПОВ'ЯЗАНІ З КАЛЬВІНІСТАМИ ЧИ СОЦІНІАНАМИ

Колонія німецьких менонітів Ейгенфельд (Eichenfeld)

XVIII ст. – почалася колонізація півдня України пруськими менонітами. Перші переселенці прибули в Україну у 1789 році. Етика праці німецьких колоністів позитивно вплинула на економіку регіону. В цей час виникають реформаційні рухи духоборів і молокан в середині православ'я, які подібно до протестантів відкидали обряди і визнавали лише Євангеліє. Засновником духоборів був український селянин Силуан Колесніков.

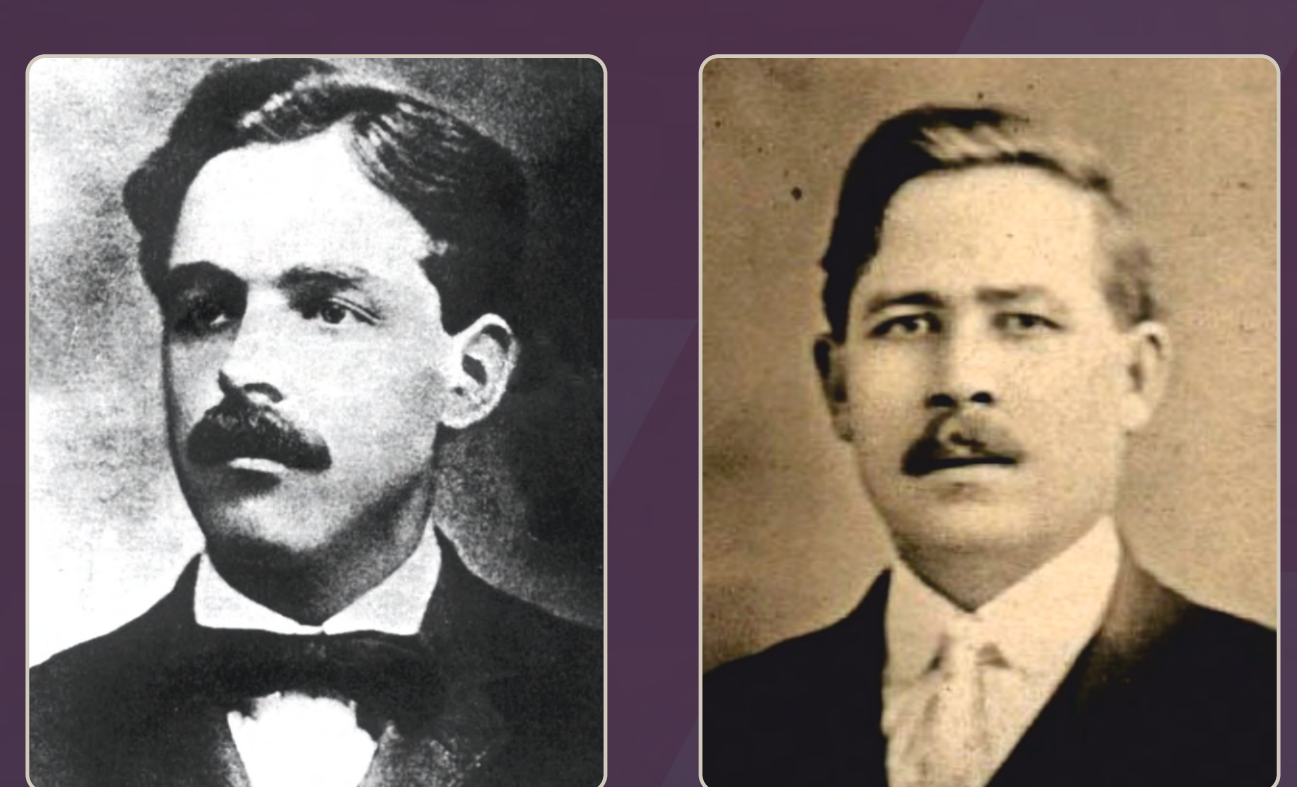
XIX ст. – на Одещині, під Єлисаветградом і Херсоном масово засновувались нові німецькі колонії пієтистів («братства друзів Божих»). У 1850-х роках почався новий рух за духовне оновлення. Багато пієтистів і менонітів, виходячи зі своїх громад, почали збиратися по хатах і проводити бібельштюнде – години читання Біблії з молитвою. На такому зібранні селянин Онищенко навернувся у протестантизм, а його сподвижник Михайло Ратушний заснував у 1865 році першу українську общину штундистів неподалік Одеси. Під впливом книг Ч. Сперджена багато пієтистів, менонітів, штундистів переходять в баптизм, який згодом став найбільшим євангельським напрямком.

Михайло Ратушний

ВАЖЛИВІ ДАТИ:

1861	- Відміна кріпацтва в Російській імперії. Колишні кріпаки почали працювати в німецьких колоністів і познайомилися з протестантизмом;
1862	- в Російській імперії починаються погроми зібрань євангельських віруючих, арешти і заслання;
1880	- видання Нового Завіту російською мовою сприяло розповсюдженню євангельської віри.

Густав Шмідт Іван Воронаєв

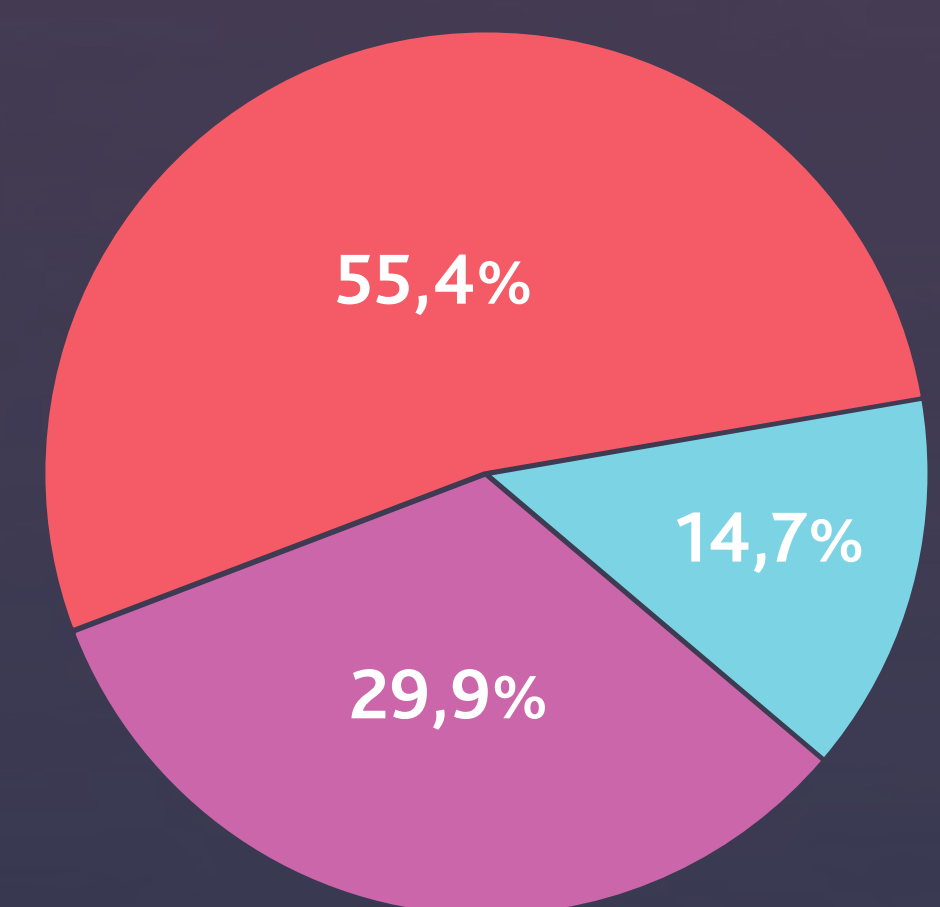
XX ст. – на початку сторіччя Іван Воронаєв, який став свідком Азузовського пробудження віри у США, повертається в Одесу та розповсюджує п'ятидесятницьке вчення на півдні України. Паралельно з ним на Західній Україні працює інший п'ятидесятницький місіонер Густав Шмідт. За короткий час п'ятидесятники стали другою за чисельністю, після баптистів, євангельською групою. З приходом атеїстичної радянської влади почалися жорстокі переслідування протестантів.

XX – XXI ст. – За період незалежності Україна стала країною з найвищим рівнем релігійного плюралізму та найбільш розвинутим протестантським рухом на всьому пострадянському просторі.

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ В УКРАЇНІ ХРИСТІАНСЬКИХ НАПРЯМІВ СТАНОМ НА 01.01.2016 р.

Християнство – 34664 одиниць, що складає 97% від загальної к-ті релігійних інституцій, з них:

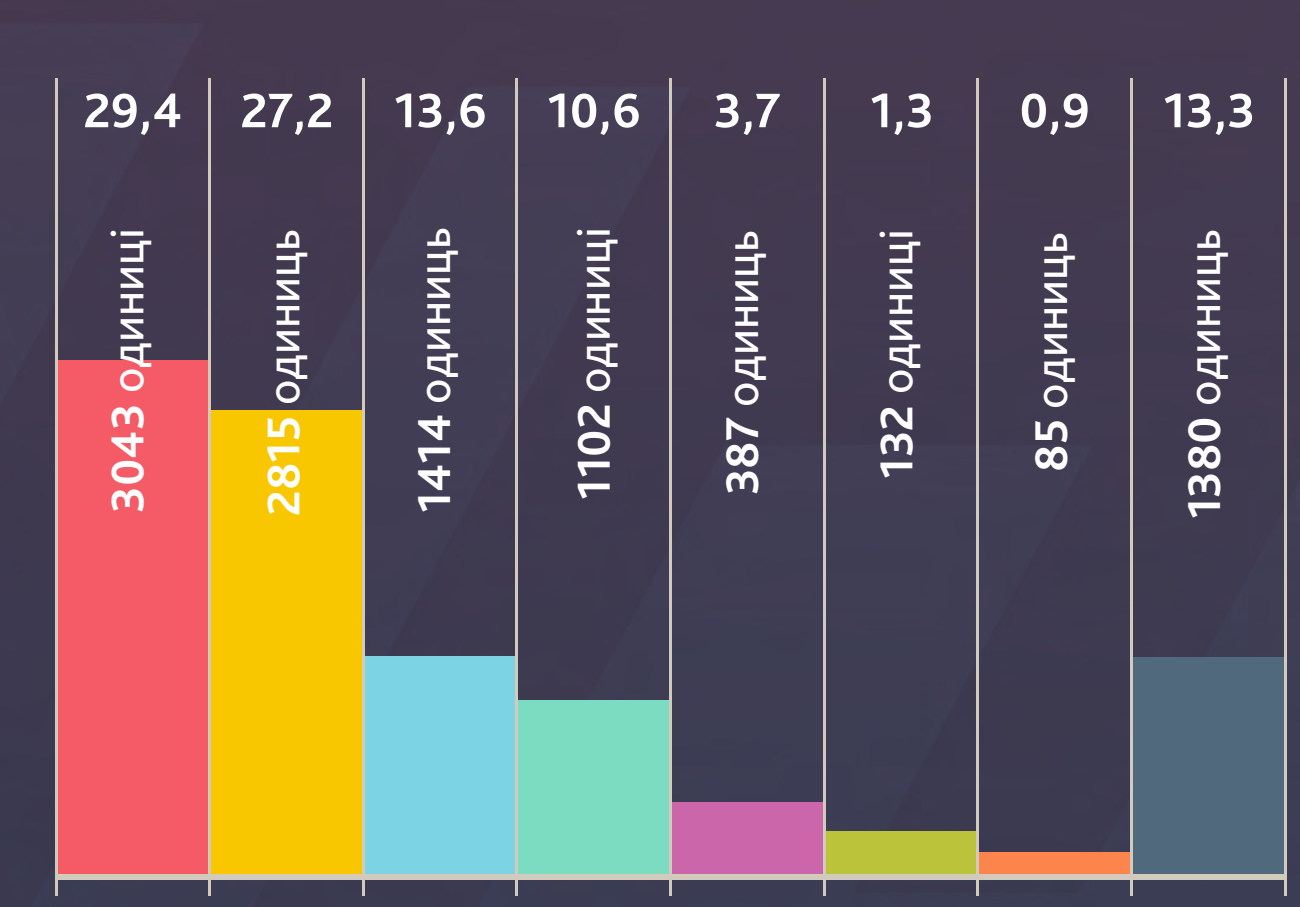
- Православні релігійні організації – 19210 одиниць
- Протестантські релігійні організації – 10348 одиниць
- Католицькі релігійні організації – 5106 одиниць

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ В УКРАЇНІ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ДЕНОМІНАЦІЙ ВІД 01.01.2016 р.

Відсоток від загальної к-ті протестантських деномінацій

- Релігійні організації баптистів
- Християни віри Євангельської
- Харизматичного типу
- Релігійні організації адвентистів
- Євангельські християни
- Релігійні організації реформатів
- Релігійні організації лютеран
- Інші релігійні організації

Дані статистичного звіту Міністерства культури України: «Звіт про мережу релігійних організацій в Україні станом на 1 січня 2016 року (Форма №1)» / Затверджено наказом Міністерства культури України від 31 березня 2016 р. № 184.